

WIJ **B**EATRIX, BIJ DE GRATIE GODS,
KONINGIN DER NEDERLANDEN,
PRINSES VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit van
houdende bepalingen voor een
experiment met het oog op
verbetering van de kwaliteit en
de doelmatigheid van het
hoger onderwijs door
uitbreiding van de
bevoegdheid tot het
uitbrengen van een bindend
studieadvies (Besluit
experiment uitbreiding bindend
studieadvies).

Op de voordracht van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. WJZ/452221(10247), directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Economische Zaken;

Gelet op artikel 1.7a, eerste en tweede lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van xxx, nr. xxx);

Gezien het nader rapport van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, van xxx, nr. xxx, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Economische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. wet: Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- b. Onze Minister: Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en voor zover het de instellingen met opleidingen op het gebied van landbouw en natuurlijke omgeving betreft, de Minister van Economische Zaken;
- c. instelling: universiteit, hogeschool of levensbeschouwelijke universiteit als bedoeld in artikel 1.2, onderdeel a, van de wet;
- d. instellingsbestuur: college van bestuur van een instelling als bedoeld in onderdeel b;
- e. opleiding: een voltijdse of duale bacheloropleiding als bedoeld in artikel 7.3a juncto artikel 7.7 van de wet;
- f. aangewezen opleiding: opleiding die is aangewezen in de zin van artikel 5, eerste lid, onderdeel a;
- g. experimenteel BSA: experimenteel pakket van maatregelen in de zin van artikel 2, waarbij de bevoegdheden met betrekking tot het afgeven van een bindend studie advies, bedoeld in artikel 6 en 7 worden uitgeoefend.
- h. deelnemende instelling: instelling die aan het experiment deelneemt door het invoeren van het experimentele BSA;

Artikel 2. Doel van het experiment

Met het experiment wordt beoogd te stimuleren dat studenten hun opleiding binnen de nominale studieduur afronden door middel van een samenhangend pakket van maatregelen ter bevordering van de studievoortgang waardoor de kwaliteit en de doelmatigheid van het hoger onderwijs worden verbeterd.

Artikel 3. Afwijkingen van de wet

Met dit besluit wordt afgeweken van artikel 7.8b van de wet.

Artikel 4. Duur van het experiment

Het experiment duurt van 1 september 2013 tot en met 31 augustus 2019.

Hoofdstuk 2. Inhoud van het experiment

Artikel 5. Deelname aan het experiment

1. Een instellingsbestuur van een deelnemende instelling is verplicht:
 - a. de opleidingen aan te wijzen waarvoor het experiment zal gelden;
 - b. zodanige voorzieningen te hebben dat daardoor de studievoortgang bij de aangewezen opleidingen in relatie tot de in het experiment te hanteren studienorm wordt bevorderd; en
 - c. tijdig zodanige informatie aan studenten en aanstaande studenten te verstrekken over de deelname aan en inrichting van het experiment dat het hen in staat stelt zich voorafgaand aan de inschrijving een goed oordeel te vormen over de gevolgen daarvan;
2. Onder de voorzieningen, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, worden in ieder geval begrepen:
 - a. passende onderwijsintensiteit en een intensieve studiebegeleiding;
 - b. hoge kwaliteit van de docenten; en

- c. begeleiding door het instellingsbestuur bij herplaatsing van geheel of gedeeltelijk afgewezen studenten.

Artikel 6. Afwijzing van een student gedurende het gehele eerste jaar van inschrijving

1. Het instellingsbestuur van een deelnemende instelling kan gedurende het gehele eerste jaar van inschrijving een student voor een aangewezen opleiding afwijzen en zijn inschrijving beëindigen, ingeval de student geen enkel tentamen heeft afgelegd.
2. Bij de afwijzing worden de persoonlijke omstandigheden van de student in acht genomen.
3. De artikelen 7.8b, derde lid, derde tot en met laatste volzin, vierde, vijfde, zesde en achtste lid, en 7.42, derde lid, van de wet en artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008, zijn op de afwijzing van overeenkomstige toepassing.

Artikel 7. Studieadvies na de propedeutische fase

1. Het instellingsbestuur van een deelnemende instelling brengt aan iedere student, die het propedeutisch examen van een aangewezen opleiding met goed gevolg heeft afgelegd, jaarlijks aan het einde van het studiejaar een advies uit over de voortzetting van zijn studie.
2. Het instellingsbestuur van een deelnemende instelling kan aan het advies verbinden:
 - a. een afwijzing voor de opleiding of een deel daarvan; of
 - b. een beperking van de geldigheidsduur van tentamens, die de student na afloop van het behalen van het propedeutisch examen met goed gevolg heeft afgelegd.
3. In het wetenschappelijk onderwijs kan een student voor een opleiding worden afgewezen tot en met het eerste jaar van inschrijving nadat het propedeutisch examen is behaald en in het hoger beroepsonderwijs tot en met het tweede jaar van inschrijving nadat het propedeutisch examen is behaald.
4. Het beperken van de geldigheidsduur van tentamens kan plaatsvinden vanaf het tweede jaar van inschrijving nadat het propedeutisch examen is behaald.
5. De artikelen 7.8b, derde lid, tweede tot en met laatste volzin, vierde, vijfde, zesde en achtste lid, en 7.42, derde lid, van de wet en artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008, zijn op de bevoegdheden, genoemd in het eerste tot en met vierde lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8. Onderwijs- en examenregeling, medezeggenschap, rechtsbescherming en taak decaan

1. In de onderwijs- en examenregeling, bedoeld in artikel 7.13 van de wet, worden vastgelegd de voorzieningen, bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel b, en de nadere regels, ter uitvoering van de artikelen 6 en 7. Het medezeggenschapsorgaan van de instelling heeft adviesrecht ten aanzien van deze voorzieningen en nadere regels.

2. Het college van beroep voor de examens, bedoeld in artikel 7.60 van de wet, is overeenkomstig artikel 7.61 van de wet, bevoegd ten aanzien van besluiten als bedoeld in de artikelen 6 en 7.
3. In het wetenschappelijk onderwijs is de decaan, bedoeld in artikel 9.12 van de wet, en in het hoger beroepsonderwijs is het instellingsbestuur of het orgaan waaraan deze taken zijn overgedragen als bedoeld in artikel 10,3 van de wet, belast met de uitvoering van de artikelen 5 tot en met 7.

Hoofdstuk 3. Overige voorwaarden en waarborgen deelname experiment

Artikel 9. Geldigheidsduur en reikwijdte van de bevoegdheden

1. Instellingsbesturen van deelnemende instellingen voeren het experimentele BSA bij een opleiding cohortsgewijs uit.
2. Een experimenteel BSA kan uitsluitend met ingang van de studiejaar 2013-2014 en 2014-2015 bij een opleiding worden ingevoerd.

Artikel 10. Voorwaarde aanvang experiment

Het instellingsbestuur van een instelling die voornemens is deel te nemen aan het experiment verschaft Onze Minister voorafgaand aan het studiejaar waarin beoogd wordt te starten met het experimentele BSA schriftelijk informatie over de voorzieningen, getroffen overeenkomstig artikel 5, eerste lid, onderdeel b, de wijze waarop het instellingsbestuur de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 6 en 7, beoogt uit te oefenen en de wijze waarop de resultaten van het experimentele BSA door de deelnemende instelling zullen worden gevolgd ten behoeve van de jaarlijkse rapportage en het eindverslag, bedoeld in artikel 11.

Hoofdstuk 4. Verantwoording experiment

Artikel 11. Voortgang en eindverslag

1. Het instellingsbestuur van een deelnemende instelling rapporteert jaarlijks in het verslag, bedoeld in artikel 2.9 van de wet, over de resultaten van de uitvoering van het experimentele BSA, waaronder begrepen:
 - a. het aantal studenten per opleiding dat een waarschuwing heeft gekregen voor een afwijzing als bedoeld in de artikelen 6 en 7;
 - b. het aantal studenten dat een afwijzing heeft gekregen overeenkomstig de artikelen 6 en 7;
 - c. de mate waarin de studieresultaten van de afgewezen studenten afwijken van de studienorm van het experimentele BSA.
2. Desgevraagd verstrekt het instellingsbestuur aan Onze Minister nadere informatie.
3. Indien de bevindingen daartoe aanleiding geven, kan het experimentele BSA bij een deelnemende instelling, na overleg met Onze Minister, worden gewijzigd.
4. Het instellingsbestuur van een deelnemende instelling werkt mee aan de monitoring door Onze Minister van de resultaten van het experiment.
5. Voor 1 januari 2018 brengt het instellingsbestuur van een deelnemende instelling een eindverslag uit, waarin de bevindingen zijn opgenomen met

betrekking tot de uitvoering van het experimentele BSA. In het eindverslag wordt in elk geval ingegaan op hetgeen is vermeld in artikel 13, tweede en derde lid.

Artikel 12. Waarborg toegankelijkheid hoger onderwijs

Indien het experiment tot gevolg heeft dat de toegankelijkheid van één of meer opleidingen wordt bedreigd, kan Onze Minister besluiten dat het experimentele BSA van een of meer opleidingen bij een of meer deelnemende instellingen geheel of gedeeltelijk wordt beëindigd.

Hoofdstuk 5. Evaluatie van het experiment

Artikel 13. Evaluatiewijze

1. Onze Minister evalueert medio 2018 het experiment op basis van de resultaten van de experimentele BSA's zoals opgenomen in de eindverslagen van de instellingen, die aan het experiment hebben deelgenomen.
2. Onze Minister evalueert het experiment aan de hand van de volgende criteria:
 - a. het aantal studenten dat de opleiding binnen de nominale studieduur afrondt, het aantal studenten dat is uitgevallen en geen andere opleiding is gestart en het aantal studenten dat een andere opleiding is gestart;
 - b. de mate waarin de doelmatigheid binnen de instelling is verbeterd;
 - c. de mate waarin de kwaliteit van het onderwijs is verbeterd;
 - d. de mate waarin het experimentele BSA van invloed is geweest op verbetering van de kwaliteit en de doelmatigheid.
3. De evaluatie heeft in ieder geval betrekking op de volgende aspecten:
 - a. de ervaringen die zijn opgedaan met de voorzieningen bedoeld in artikel 5, alsmede de effecten daarvan;
 - b. de ervaringen die zijn opgedaan met de bevoegdheden die de deelnemende instellingen hebben uitgeoefend overeenkomstig de artikelen 6 en 7 alsmede de effecten daarvan;
 - c. de opvattingen van docenten, het instellingsbestuur en studiebegeleiders en de opvattingen van studenten over de aspecten, genoemd onder a en b; en
 - d. de gedragseffecten op studenten als gevolg van het experiment.
4. Onze Minister kan zich in het kader van de evaluatie laten bijstaan door een van Onze Minister onafhankelijke deskundige.

Hoofdstuk 6. Slotbepalingen

Artikel 14. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 september 2013 en vervalt met ingang van 1 september 2019.

Artikel 15. Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit experiment bindend studieadvies.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Economische Zaken,

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen deel

1. Algemeen

Een van de onderwerpen in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap "Kwaliteit in verscheidenheid"(Kamerstukken II 2010/11, 31 288, nr. 194) (hierna strategische agenda) is de inzet op een meer ambitieuze studiecultuur. In een ambitieuze studiecultuur moet nominaal studeren de regel zijn en geen uitzondering. In de strategische agenda zijn pilots aangekondigd aan hoger onderwijsinstellingen om te experimenteren met o.a. een jaarklassensysteem inclusief het compenseren tussen vakken en een bindend studieadvies (hierna BSA) na het tweede inschrijfjaar.

Vanuit de notie dat studenten meer nominaal moeten gaan studeren (nominaal wordt eerder regel dan uitzondering) en in het licht van de gemaakte afspraken in het kader van de prestatiebekostiging (prestatieafspraken d.d. najaar 2012) willen instellingen onderwijskundige hervormingen kunnen doorvoeren. Maatregelen als een scherpere matching tussen student en studie, kleinschalig en intensief onderwijs en intensieve studiebegeleiding, kwaliteitsverbetering van de docenten en modernisering van examenregelingen, moeten de studievoortgang aan opleidingen sterk verbeteren. In het regeerakkoord van het kabinet Rutte II van 29 oktober 2012 "Bruggen slaan" wordt dit beleid gericht op bekostiging op basis van kwaliteit voortgezet.

Eén van de maatregelen die tot kwaliteitsverbetering kan leiden betreft het afgeven van het BSA in latere studiejaren. Dit kan pas na een wetwijziging worden doorgevoerd. Vanwege de verstrekkende consequenties voor studenten is aanpassing van de wet echter nog niet aan de orde. Eerst is meer informatie nodig over de effecten die een uitbreiding van BSA's heeft op studenten en het studierendement. Het onderhavige besluit voorziet daarom in de mogelijkheid voor instellingen hiermee te experimenteren. Doel van het BSA in het eerste studiejaar is voornamelijk om een student zo snel mogelijk aan een passende opleiding te helpen. In het kader van dit experiment wordt het BSA uitgebreid in die zin dat het mogelijk wordt om een BSA eerder in het eerste studiejaar evenals na het behalen van de propedeuse, in latere studiejaren, in de bacheloropleiding af te geven. Het BSA krijgt daarmee tevens de functie van "stok achter de deur". Inzet van het experiment is niet om de studenten te laten uitvallen of om de instelling een selectiemiddel te verschaffen. Doel van het experiment is om de instelling de mogelijkheid te geven de student aan te zetten de opleiding sneller met succes af te ronden, wat mede mogelijk moet worden gemaakt door kwaliteitsverhogende en andere intensiverende maatregelen van de instelling. In dit experiment wordt met name onderzocht of en zo ja hoe het BSA in latere jaren het beste kan worden ingezet.

Het experimentele BSA beperkt zich tot de studenten die een voltijdse of een duale studie volgen. Deeltijdstudenten komen niet in aanmerking voor studiefinanciering en volgen de opleiding in de regel naast een betaalde baan en niet zelden op kosten van de werkgever. Dit legt een sterkere nadruk op de eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot studievoortgang en maakt deeltijdonderwijs minder geschikt voor deelname aan het experimentele BSA.

2. Experimenteerruimte BSA

2.1 BSA in latere jaren

Artikel 7.8b van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek regelt de verplichting voor de instelling om aan de student aan het eind van diens eerste jaar van inschrijving voor de propedeutische fase een studieadvies uit te brengen. Het instellingsbestuur kan dat ook in het tweede inschrijffjaar doen zolang het propedeutisch examen niet met goed gevolg is behaald. Op grond van het derde lid van dit artikel kan aan het studieadvies een afwijzing voor de opleiding van inschrijving worden verbonden. Instellingen merken dat als studenten, mede onder de 'dreiging' van een negatief BSA in het eerste inschrijffjaar, eenmaal hun propedeuse gehaald hebben, zij vervolgens het studietempo weer laten zakken. De mogelijkheid van het afgeven van een BSA later in de opleiding zal er naar verwachting toe bijdragen dat het studietempo van studenten na het behalen van hun propedeuse op peil blijft en niet terugsakt na aanvankelijke goede resultaten. Het zorgt ervoor dat het behalen van studieresultaten ook na de propedeutische fase minder vrijblijvend is.

2.2 Vervroeging BSA in het eerste jaar van inschrijving

Naast het kunnen afgeven van een BSA na de propedeuse hebben sommige instellingen de wens om in het eerste inschrijffjaar in een vroeger stadium dan aan het eind van het eerste jaar van inschrijving studenten te kunnen afwijzen.

Bij het eerder kunnen afwijzen in het eerste jaar gaat het om zogenaamde "no show" studenten. Het gaat hier om studenten die aan geen enkel tentamen van de opleiding hebben deelgenomen. In de praktijk gaat het vaak, hoewel niet uitsluitend om studenten die met twee studies zijn begonnen maar die al snel zich hebben geconcentreerd op één van de twee studies. Deze studenten brengen niettemin nog administratieve lasten met zich mee voor de instelling (logistiek op het punt van bijvoorbeeld college- en tentamenruimte en administratief op het punt van bijvoorbeeld het studentenvolgsysteem). Deze bepaling beoogt dus vooral de verlichting van de administratieve lasten van de instelling ten aanzien van "no show studenten", waarmee een doelmatiger opereren van de instelling wordt gefaciliteerd. Daarbij moet in het oog worden gehouden dat de instelling op grond van de voorschriften in dit besluit verplicht is om de desbetreffende student tijdig te

waarschuwen dat hij tot uitschrijving voor de opleiding zal overgaan indien de student binnen een gestelde termijn nog steeds geen tentamens heeft afgelegd.

2.3 BSA na de propedeuse en randvoorwaarden

De aan het experiment deelnemende instellingen geven studenten na het behaalde propedeutisch examen jaarlijks een studieadvies.

In het wetenschappelijk onderwijs kan dit advies gepaard gaan met een afwijzing tot uiterlijk het einde van het eerste inschrijfjaar na het propedeutisch examen en in het hoger beroepsonderwijs tot uiterlijk het einde van het tweede inschrijfjaar na het propedeutisch examen.

Dit kan betekenen dat de student de opleiding tijdelijk of blijvend niet mag vervolgen of bepaalde vakken van de opleiding tijdelijk of blijvend niet mag volgen. Dit maakt maatwerk mogelijk. In de onderwijs- en examenregeling (OER) kan worden vastgelegd dat het met goed gevolg afgelegd hebben van tentamens voorwaarde is voor de toelating tot het afleggen van andere tentamens. In het experiment zijn de instellingen vrij om zelf invulling te geven aan de minimumstudieprestatie die van de student verwacht wordt. Er worden geen beperkingen gesteld aan de door de instellingen gehanteerde normen, omdat deze dienen te worden ontleend aan de pedagogisch didactische visie van de instellingen.

Met deze algemene maatregel van bestuur wordt verder mogelijk gemaakt dat aan de BSA wordt verbonden dat de geldigheidsduur van tentamens wordt ingekort ten opzichte van die ten algemene wordt geregeld in de OER. Dit is mogelijk vanaf het tweede jaar van inschrijving nadat het propedeutisch examen is behaald, zowel in het wetenschappelijk onderwijs als in het hoger beroepsonderwijs.

Naarmate een student in zijn studie vordert, neemt de verantwoordelijkheid van de instelling toe om hem naar een succesvol einde van zijn studie te begeleiden.. Het is daarom niet mogelijk een student voor de laatste fase van de studie nog volledig af te wijzen. Omdat de student de studie dan bijna heeft afgerond, zou het niet redelijk zijn hem in die fase van de studie uit te sluiten. Wel is het mogelijk om zowel na het derde als na het vierde inschrijfjaar tentamens te laten vervallen bij onvoldoende studievoortgang. Dit kan betekenen dat een student in het meest vergaande geval het betreffende jaar moet doubleren (jaarklassensysteem). Het ligt niet in de rede dat ook tentamens van eerdere studiejaar komen te vervallen (zie verder de artikelsgewijze toelichting op artikel 7).

De gekozen aanpak maakt mogelijk dat instellingen de keuze hebben om verschillende mogelijkheden toe te passen in het onderwijs. Zo is het mogelijk dat een instelling in het hoger beroepsonderwijs het BSA wel hanteert in het tweede studiejaar maar niet in het derde studiejaar. Tevens maakt de AMvB mogelijk dat instellingen bij verschillende faculteiten/afdelingen of opleidingen daarbinnen aan het experiment deelnemen.

Zo wordt een diverse aanpak door instellingen mogelijk gemaakt. Dit biedt bij de evaluatie een breed palet aan ervaringen, resultaten en gegevens op grond waarvan tot een verantwoorde besluitvorming omtrent definitieve invoering van de

maatregel kan worden gekomen. Op basis van signalen uit het veld en hetgeen instellingen hebben aangegeven over hun inzet voor de prestatieafspraken, kan de inschatting worden gemaakt dat circa. 15 hogescholen en ca. 8 universiteiten op een of andere manier (met een of meer opleidingen) gebruik willen maken van de mogelijkheden die deze experimenteer-AMvB biedt.

3. Randvoorwaarden van het experiment

Uitgangspunt van het experiment is dat de vaststelling van de studienormen zal geschieden in redelijkheid en billijkheid in samenhang met andere maatregelen, zoals compensatiemogelijkheden van tentamenresultaten. Verder bestaat altijd nog de mogelijkheid te differentiëren naar doelgroepen bij het vaststellen van de normen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het hanteren van afwijkende normen voor studenten die tegelijkertijd een tweede studie volgen (al dan niet bij dezelfde instelling). Uiteraard mogen de gehanteerde normen geen negatieve uitwerking hebben op het niveau van onderwijs en praktijkstages.

Het afgeven van BSA's als bedoeld in dit experiment moet onderdeel zijn van een meeromvattend beleid van instellingen om het rendement van opleidingen te verbeteren. Dat betekent dat in elk geval ook maatregelen genomen moeten zijn om de studiebegeleiding te intensiveren, de kwaliteit van de docenten te verbeteren en de onderwijsintensiteit aan te passen. Met andere woorden de in dit besluit opgenomen bevoegdheden mogen slechts gebruikt worden indien de opleiding heeft gezorgd voor zodanige voorzieningen dat de mogelijkheden voor een goede studievoortgang zijn gewaarborgd.

Het experimentele BSA mag de toegankelijkheid en de studeerbaarheid van het hoger onderwijs niet in gevaar brengen. Indien dat wel het geval zou zijn, heeft de minister de bevoegdheid om het experimentele BSA geheel of gedeeltelijk te beëindigen. Daarvan kan sprake zijn als een of meerdere opleidingen aan een deelnemende instelling niet blijk(t)(en) te voldoen aan de randvoorwaarden van het experiment, zoals de studiebegeleiding, waardoor de opleiding in combinatie met de gehanteerde normstelling niet studeerbaar kan worden geacht. De toegankelijkheid kan ook in het geding zijn als alle opleidingen van één soort aan het experiment zouden gaan deelnemen. Daardoor zouden studenten geen keuzevrijheid meer hebben wat betreft die opleiding. Dit past niet bij de experimentele status. Zittende (en toekomstige) studenten kunnen vanaf het moment dat de minister zijn bevoegdheid inroept niet meer worden geconfronteerd met het experimentele BSA. De door studenten behaalde tentamens/resultaten blijven uiteraard hun geldigheid behouden.

4. Persoonlijke omstandigheden

In artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 is vastgelegd welke persoonlijke omstandigheden een instellingsbestuur in zijn beoordeling omtrent een BSA in het eerste jaar moet meenemen. Deze zijn van overeenkomstige toepassing

op de BSA's verstrekt op grond van dit experiment. Artikel 2.1 van genoemd besluit geeft een limitatieve opsomming van de omstandigheden waar bij het geven van een BSA rekening moet worden gehouden. Het gaat hier om: ziekte van betrokkene, lichamelijke, zintuiglijke of andere functiestoornissen van betrokkene, zwangerschap van betrokkene, bijzondere familieomstandigheden, de vervulling van bepaalde functies binnen de organisatie van de instelling eventueel uit te breiden in een regeling van de instelling met bepaalde activiteiten die ontplooid worden in het kader van het bestuur en de organisatie van de instelling en tenslotte het vervullen van bestuursfuncties in studentenorganisaties of een organisatie bij wie de behartiging van het algemeen maatschappelijk belang op de voorgrond staat.

5. Start, duur en evaluatie van de experimenten

In de AMvB is een beperking aangebracht in het aantal cohorten waarmee kan worden geëxperimenteerd. Uitsluitend met ingang van de studie jaren 2013-2014 en 2014-2015 zullen instellingen – cohortsgewijs - kunnen starten met een experiment. Instellingen die (voor bepaalde opleidingen) belangstelling hebben voor deelname aan het experiment, zullen de minister schriftelijk informatie moeten geven over hoe zij het experimentele BSA gaan vormgeven. Ook zullen zij over de voortgang/resultaten moeten rapporteren. In de informatie die een instelling aan de minister verstrekt, moet de instelling in ieder geval aangeven wat voor maatregelen zij heeft genomen om de studievoortgang van de studenten te bevorderen. Die maatregelen liggen (bijvoorbeeld) op het gebied van intensievere studiebegeleiding, verbetering docentkwaliteit, intensivering van het onderwijs, compensatiemogelijkheden binnen clusters/vakken, veranderingen herkansingsbeleid, etc. Instellingen zullen verder moeten meewerken aan de centrale monitoring van de resultaten van het experiment.

Bij de start dienen bij de opleiding de voor het experimentele BSA vereiste voorzieningen (i.e. randvoorwaarden) op minimaal een basisniveau aanwezig te zijn. Het is de bedoeling dat gedurende de looptijd van het experiment de randvoorwaarden steeds meer het niveau bereiken dat de instellingen in hun prestatieafspraken hebben aangegeven te willen bereiken voor de betreffende voorzieningen/randvoorwaarden. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de docentkwaliteit of de intensieve studiebegeleiding.

Het experimentele BSA zal een periode van maximaal zes jaar kunnen beslaan. De termijn van zes jaar wordt aangehouden met het oog op de nominale cursusduur van het hoger beroepsonderwijs van vier jaar en de evaluatie van het experiment.

Doel van het experiment is te bevorderen dat studenten hun opleiding binnen de nominale studieduur afronden, waardoor de kwaliteit en de doelmatigheid van het hoger onderwijs worden verbeterd. In dit experiment wordt met name bezien of en zo ja hoe het BSA in latere jaren het beste kan worden ingezet. Na een termijn van vijf jaar zullen de experimenten worden geëvalueerd en wordt bezien of en zo ja op welke manier de experimenten worden vertaald in wettelijke maatregelen. Uit de

evaluatie moet naar voren komen of de maatregelen zo doeltreffend zijn dat over kan worden gegaan tot wetswijziging en welke randvoorwaarden dan geregeld moeten worden. De minister kan zich in de evaluatie laten bijstaan door een onafhankelijke deskundige instantie. Basis voor de evaluatie zijn de door de deelnemende instellingen ingevoerde en aan de minister overgelegde maatregelenpakketten, de jaarverslagen en het eindverslag van de deelnemende instellingen. Van de evaluatie zal een studenttevredenheidonderzoek mede deel uitmaken. Gedurende en na afloop van de evaluatie kan het experiment nog een laatste (zesde) jaar doorlopen. Daarvoor zal in ieder geval aanleiding zijn indien het experiment slaagt en wetgeving in voorbereiding wordt genomen.

6. Administratieve lasten

Uit dit besluit vloeien beperkte administratieve lasten voort voor de bekostigde instellingen voor hoger onderwijs. Voor de berekening van de administratieve lasten is uitgegaan van de inschatting dat het aantal deelnemende instellingen beperkt zal blijven tot 15 hbo-instellingen en 8 wo-instellingen. De administratieve lasten voor de instelling zijn in kaart gebracht met behulp van het standaardkostenmodel (SKM) en hebben betrekking op de aanmelding voor het experiment, de jaarlijkse rapportage over het experiment en de eindrapportage ten behoeve van de evaluatie van het experiment. Het gaat hier om incidentele lasten. De kosten gemoeid met de administratieve lasten zijn geraamd op € 140.760,00 voor de totale looptijd en op € 28.152,00 per jaar.

Tegenover de (beperkte) administratieve extra last die voortvloeit uit deelname aan het experiment, staat een (eveneens beperkte) vermindering aan instellingsinterne administratieve last.

Die vermindering wordt veroorzaakt doordat instellingen met het BSA gedurende het eerste jaar hun bestanden kunnen opschonen door het niet langer opnemen van de categorie 'no show' studenten (bijvoorbeeld ingeschreven voor een tweede studie, maar daar niet actief mee bezig zijn geweest in het eerste half jaar), waardoor deze niet langer op bijvoorbeeld studentvolgsystemen drukken, en waardoor een instelling niet langer rekening hoeft te houden met deze aantallen studenten als het gaat om het reserveren van infrastructuur (men kan bijvoorbeeld toe met kleinere collegezalen en met kleinere zaalruimte voor tentamens).

Gedurende de looptijd van het experiment dient de instelling jaarlijks, als onderdeel van haar gebruikelijke jaarverslag, een voortgangsrapportage te schrijven. Aan het eind van het experiment moet de instelling een eindrapportage indienen ten behoeve van de evaluatie van het experiment.

7. Adviezen en overleg

Er is over de inhoud van het ontwerpbesluit overleg gepleegd met VSNU, HBO-raad en de studentenorganisaties.

De VSNU heeft met name gewezen op het feit dat er instellingen zijn die op opleidingsniveau al zodanige voorzieningen op basisniveau hebben dat zij zonder nadere aanpassing aan het experiment kunnen deelnemen. Zowel HBO-raad als VSNU hebben op een aantal punten om verduidelijking in de toelichting verzocht. Aan dat verzoek is zoveel mogelijk tegemoet gekomen. De studentenorganisaties vinden een BSA in latere jaren een zwaar middel en benadrukken dat een opleiding wel studeerbaar moet blijven. Ook opmerkingen van de studentenorganisaties zijn in de tekst meegenomen.

8. Voorhangprocedure

Het ontwerpbesluit is op xxxxxx op grond van artikel 1.7a, tweede lid, onderdeel d, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek voorgelegd aan beide kamers der Staten-Generaal. Het ontwerpbesluit is in beide kamers, na een schriftelijke gedachtewisseling in de Tweede Kamer voor kennisgeving aangenomen (Kamerstukken xxxxxxxxx).

9. Gevolgen voor de Rijksbegroting

Er zijn geen gevolgen voor de rijksbegroting.

10. Uitvoering en handhaafbaarheid

Op het ontwerpbesluit en het aspect van de administratieve lasten is door DUO een uitvoerings- en handhaafbaarheidstoets uitgevoerd. Hierbij zijn ook de opvattingen van de Inspectie van het Onderwijs betrokken. DUO en de Inspectie hebben geen bezwaren tegen het ontwerpbesluit; het is uitvoerbaar. Ook de uitvoerings- en de handhaafbaarheidsaspecten zullen deel uitmaken van de evaluatie.

Deze nota van toelichting wordt mede ondertekend namens de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 2

Oogmerk van het experiment is het stimuleren dat studenten binnen de nominale studieduur hun bacheloropleiding afronden. Het experiment ziet dus niet op masteropleidingen of associate-degreeprogramma's. Getracht wordt dat te bereiken door te experimenteren met een samenhangend pakket aan maatregelen dat kwaliteitverbeterend en rendementsverhogend zou moeten werken.

Artikel 3

In artikel 3 is opgenomen dat met het experiment wordt afgeweken van de bepalingen in de WHW met betrekking tot het afgeven van een studieadvies in de propedeuse met daaraan gekoppeld de bevoegdheid om de student af te wijzen

voor het verder vervolgen van de bacheloropleiding. Met dit experiment wordt in die zin van de wettelijke regeling afgeweken dat aan het experiment deelnemende instellingen een student ook na het behalen van de propedeuse jaarlijks een studieadvies over het vervolgen van de opleiding moeten geven en ook in die fase van de opleiding de student nog geheel of gedeeltelijk voor de opleiding kunnen afwijzen. Ook kunnen instellingen studenten waarvan blijkt dat ze eigenlijk de opleiding niet volgen, omdat ze geen tentamens afleggen, in de loop van het eerste inschrijvingsjaar al uitschrijven voor de opleiding (zie ook de toelichting bij de artikelen 6 en 7).

Artikel 4

In artikel 4 is de duur van het experiment bepaald op 6 jaar. Dit biedt de gelegenheid om een heel cohort studenten in zowel een driejarige (wetenschappelijk onderwijs) als een vierjarige bacheloropleiding (hoger beroepsonderwijs) in het experiment te betrekken inclusief uitloop van een studiejaar, alsmede de evaluatie gedurende de looptijd van het experiment af te ronden.

Artikel 5

In artikel 5 worden de maatregelen genoemd die de aan het experiment deelnemende instellingen ten minste moeten hebben getroffen op opleidingsniveau om de bevoegdheden inzake het experimentele BSA te kunnen uitoefenen. Deze maatregelen zijn als het ware te benoemen als de randvoorwaarden van het experiment. Met de verplichting tot het treffen van maatregelen wordt tot uitdrukking gebracht dat de verstrekkende bevoegdheden van het experimentele BSA alleen door de instelling mogen worden ingezet als de student ook door de instelling in positieve zin geprikkeld wordt om harder te studeren. Tot deze voorzieningen behoren in ieder geval een passende onderwijsintensiteit en intensieve studiebegeleiding, een hoge kwaliteit van docenten en begeleiding van geheel of gedeeltelijk afgewezen studenten bij herplaatsing. De mate waarin het onderwijsprogramma en daarmee samenhangende voorzieningen ter bevordering van de studievoortgang zal moeten worden aangepast bij invoering van het experimentele BSA zal afhangen van de mate waarin deze al in het bestaande curriculum aanwezig zijn. Wat betreft aanpassing van de intensivering van het onderwijs bijvoorbeeld, zal bij instellingen waar al intensief onderwijs wordt verzorgd nauwelijks ruimte zijn voor intensivering van het onderwijs. Omgekeerd kunnen juist die instellingen ertoe besluiten minder onderwijscontacturen in het programma in te bouwen om studenten meer ruimte te bieden voor zelfstudie. Uiteindelijk gaat het erom dat deelnemende instellingen de opleiding zodanig aanpassen dat deze ook met de nieuwe BSA-normen studeerbaar blijft. Uiteraard dienen de aanpassingen in de onderwijsvoorzieningen ook in lijn met de intenties uit de prestatieafspraken te zijn. Daarbij dient wel bedacht te worden dat de prestatieafspraken op instellingsniveau gemaakt zijn en het experimentele BSA op opleidingsniveau wordt doorgevoerd. Bij de start dienen bij de opleiding derhalve de voor het experimentele BSA benodigde randvoorwaardelijke voorzieningen aanwezig te zijn en het is de bedoeling dat gedurende de looptijd van het

experiment dergelijke voorzieningen steeds meer het niveau bereiken dat de instellingen in hun prestatieafspraken hebben aangegeven te willen bereiken.

Artikel 6

Artikel 6 regelt de afwijzing in een vroeger stadium in het eerste jaar van inschrijving.

In zijn vorm gaat de bevoegdheid tot afwijzing geregeld in artikel 6 niet gepaard met het geven van een studieadvies. Het afgeven van een inhoudelijk advies omtrent een opleiding die kennelijk niet gevolgd is, wordt voor deze bevoegdheid niet zinvol geacht. Uiteraard moeten studenten wel in de gelegenheid zijn geweest om aan tentamens deel te nemen, en moeten zij na een waarschuwing van de instelling alsnog een tweede gelegenheid hebben gehad.

Artikel 7

In artikel 7 is het BSA in latere jaren geregeld. Op grond van artikel 7 geven deelnemende instellingen ook na het behalen van de propedeuse de student jaarlijks een studieadvies over de voortgang van zijn studie. Zij kunnen aan het advies consequenties verbinden zoals het eerder laten vervallen van tentamens, wat in een jaarklassensysteem kan neerkomen op doubleren van een opleidingsjaar indien de gestelde norm niet wordt behaald of het afwijzen voor de opleiding of een deel daarvan. Het laten vervallen van tentamens kan betekenen dat een student in het meest vergaande geval het betreffende jaar moet doubleren (jaarklassensysteem). Het ligt niet in de rede dat ook tentamens van eerdere studie jaren komen te vervallen. Instellingen hebben dus binnen het experiment de mogelijkheid te experimenteren met een keur van minder en meer verstrekkende maatregelen die allemaal moeten worden afgezet tegen de min of meer positieve prikkels die zij in hun opleiding inbouwen. Zo zal het laten doubleren van een heel opleidingsjaar meest denkbaar zijn indien daartegenover onderwijs in continu en klein groepsverband wordt gegeven door excellente docenten in een studieomgeving waarin mogelijkheden bestaan voor compensatie van punten.

In tegenstelling tot de BSA in de propedeuse is in het experiment ook gedeeltelijk afwijzen voor de opleiding een mogelijkheid.

Bij afwijzing voor een deel van de opleiding denke men aan het, wegens onvoldoende resultaat op essentiële voorbereidende tentamens, uitsluiten voor bepaalde keuzevakken, een minor of een praktijkstage (in het hbo). Afwijzing voor een afstudeerrichting is wettelijk al geregeld via artikel 7.9 van de wet. De afwijzing kan (en moet in geval van praktijkstages in het hbo) bovendien een tijdelijk karakter hebben. Ook dit past goed bij een BSA in latere opleidingsjaren waarbij het doel meer is de student tot voortgang te prikkelen dan hem naar een andere opleiding of een deel daarvan te verwijzen.

De bevoegdheid tot geheel of gedeeltelijk afwijzen na de propedeuse, bedoeld in artikel 7, tweede lid, onderdeel a, kan tot uiterlijk aan het eind van het tweede opleidingsjaar in het wetenschappelijk onderwijs en uiterlijk het derde opleidingsjaar in het hoger beroepsonderwijs uitgeoefend worden. Om dit tot

uitdrukking te brengen is aangeknoopt bij het eerste, respectievelijk tweede jaar van inschrijving na het behalen van het propedeutisch examen omdat de student, die pas na twee inschrijfjaren de propedeuse behaalt, pas in het derde inschrijfjaar het bedoelde tweede opleidingsjaar start. Nadien kan de student alleen nog worden geconfronteerd met het eventueel eerder vervallen van tentamens. Naarmate de student in zijn studie vordert neemt de verantwoordelijkheid van de instelling om hem naar een succesvol eind van zijn studie te begeleiden toe. Kapitaalvernietiging dient zoveel mogelijk te worden beperkt.

Een gedeeltelijke afwijzing betekent dat een gedeelte van de opleiding niet meer open staat voor de student. Voor de student moet uiteraard wel een route binnen de opleiding beschikbaar blijven, zodat hij de opleiding wel kan afronden, zij het wellicht niet in zijn of haar richting van voorkeur.

Het derde tot en met zesde en achtste lid van artikel 7.8.b en artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit WHW zijn op deze BSA's van overeenkomstige toepassing. Dat betekent het volgende. Net als bij de afwijzing aan het eind van het studiejaar zal er sprake van moeten zijn dat rekening wordt gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de student, zoals opgenomen in artikel 2.1 van het UWHW (zie ook algemeen deel van de toelichting) dat er een termijn aan de afwijzing kan worden verbonden (zie hetgeen hiervoor is gezegd over het al dan niet tijdelijk zijn van de afwijzing), dat de afwijzing zich kan uitstrekken tot opleidingen die met de desbetreffende opleiding de propedeuse gemeen hebben en dat van de afwijzingsbevoegdheid slechts gebruikt kan worden gemaakt indien het instellingsbestuur heeft gezorgd voor zodanige voorzieningen dat de mogelijkheden voor goede studievoortgang zijn gewaarborgd (artikel 7.8b, derde lid). Deze eis is ook verankerd in artikel 5 van dit besluit. Daarnaast zal het instellingsbestuur de student eerst een waarschuwing moeten geven met een redelijke termijn tot herstel (in geval van de afwijzing vroeg in het eerste inschrijfjaar het alsnog maken van tentamens) en zal de student de gelegenheid moeten hebben om te worden gehoord (artikel 7.8b, vierde lid). Overeenkomstig het vijfde lid van artikel 7.8b van de wet zal de student in beginsel niet opnieuw aan die instelling voor die opleiding kunnen worden ingeschreven en stelt het instellingsbestuur ook ter uitvoering van het experimentele BSA nadere regels (artikel 7.8b, zesde lid).

Artikel 8

Door de overeenkomstige toepassing van artikel 7.8b, zesde lid, op het experimentele BSA, is het instellingsbestuur verplicht om nadere regels te stellen ter uitvoering van de artikelen 6 en 7. In het eerste lid is erin voorzien dat deze nadere regels ter uitvoering van het experimentele BSA in de Onderwijs- en examenregeling worden opgenomen. Het medezeggenschapsorgaan van een hogeschool of een universiteit heeft ter zake adviesrecht.

Het tweede lid voorziet in rechtsbescherming van de student die met een beslissing inzake het experimentele BSA wordt geconfronteerd. Tegen deze beslissingen staat beroep open bij het college van beroep voor de examens. Het derde lid regelt de bevoegdheden van de decaan in het wetenschappelijk onderwijs en het beslissingsbevoegde orgaan in het hoger beroepsonderwijs.

Artikel 9

Artikel 9 regelt de geldigheidsduur en de reikwijdte van de bevoegdheden.

Instellingen kunnen op twee momenten, namelijk met ingang van het studiejaar 2013-2014 en het studiejaar 2014-2015 ten aanzien van een nieuw cohort studenten starten met experimenten voor het afgeven van BSA's vanaf het eerste jaar van inschrijving na de behaalde propedeuse, bedoeld in artikel 7. Zo kan binnen de geldigheidsduur van het besluit een heel cohort studenten in het experiment worden betrokken.

Artikel 10 tot en met 13

Van instellingen die willen starten met het experiment wordt informatie verlangd over de maatregelen die zij hebben getroffen. Dit met het oog op monitoring en evaluatie van het experiment.

In het jaarverslag wordt in elk geval melding gemaakt van het aantal studenten per opleiding dat een waarschuwing heeft gekregen maar geen BSA, het aantal studenten dat een BSA heeft gekregen met een differentiatie naar soort BSA (afwijzing, gedeeltelijke afwijzing of tijdelijke afwijzing) en de mate waarin in geval van een BSA is afgeweken van de norm.

Indien de jaarlijkse rapportages daartoe aanleiding geeft kan het experiment worden aangepast of zelfs worden stopgezet.

De minister kan besluiten dat een experimentele BSA geheel of gedeeltelijk bij een of meerdere opleidingen aan een of meerdere instellingen wordt beëindigd, indien de toegankelijkheid van het onderwijs wordt bedreigd. Hiertoe kan de minister bijvoorbeeld besluiten indien de door de instelling gehanteerde normering in relatie tot de getroffen voorzieningen zodanig is dat de opleiding niet studeerbaar is en moet worden geconcludeerd dat de toegankelijkheid van een of meerdere opleidingen – gedurende de looptijd van het experiment - op ongeoorloofde wijze wordt beperkt. Ook is denkbaar dat de conclusie is dat het onderwijs ontoegankelijk is geworden als landelijk gezien alle opleidingen van één soort aan het experimentele BSA deelnemen. Dan zou er de facto geen sprake meer zijn van een experiment voor die opleiding. Studenten hebben dan geen keuze meer om die opleiding zonder experimentele BSA te volgen.

De eindevaluatie zal uiteindelijk moeten uitwijzen of een wettelijke regeling gewenst is. Indien dat het geval is, zal na afloop van de evaluatie wetgeving worden voorbereid, zodat deze tijdig voor het einde van de geldingsduur van het besluit bij de Tweede Kamer kan worden ingediend.

Artikel 14

Het besluit treedt in werking met ingang van 1 september 2013. Met deze datum wordt aangesloten bij de start van het studiejaar en het vaste verandermoment in het hoger onderwijs. De vaste verandertermijn van twee maanden wordt niet gehaald, maar wordt niet bezwaarlijk geacht. De instellingen en de

studentenorganisaties zijn in een vroeg stadium over het ontwerp van dit besluit geïnformeerd.

De Minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,